

Protokoll

Fra møte i Hovedkomiteen

Dato: 8-9. juni
Sted: Florø
Møteleder: Jan Alexander

Deltakere:

Fra Hovedkomiteen: Jan Alexander (leder), Gro-Ingunn Hemre (nestleder), Augustine Arukwe, Margaretha Haugen, Åshild Krogdahl, Jørgen Lassen, Janneche Utne Skåre, Inger-Lise Steffensen, Leif Sundheim, Ole Torrissen

Forfall: Aksel Bernhoft, Audun Nerland, Bjørn Næss, Line Sverdrup, Olav Østerås

Fra Mattilsynet: Åse Fulke

Fra sekretariatet til VKM: Kirstin Færden, Tron Øystein Gifstad, Edel Holene, Kitty Myhre, Astrid Bjerås, Marie Louise Wiborg (ref.)

Dag 1

Ekskursjon til fiskeslakteri og fôrfabrikk

Hovedkomiteen reiste til Florø for å se nærmere på hvordan enkelte produksjonsanlegg tilknyttet akvakulturnæringen fungerer praksis.

Besøk på Slakteriet AS

Slakteriet AS ga en grundig gjennomgang av sin produksjonslinje for slakting av oppdrettsfisk, inkludert bedøvelse og avlivning. Videre fikk Hovedkomiteen en orientering om utfordringer i forhold til mattrygghet, hygiene og dyrevelferd. På grunn av besøkets størrelse ble det ikke anledning til å besøke selve produksjonslokalene, men det ble vist en interessant film og deler av produksjonen kunne besiktiges gjennom glassvinduer.

Besøk på Ewos' fôrfabrikk

Ewos orienterte Hovedkomiteens medlemmer om utfordringer på fôrområdet knyttet til mattrygghet, kontroll av importerte fôrråstoff, fôrtilsetninger og medikamenter. Hovedkomiteen fikk også et godt bilde av omfanget og størrelsen på fôrproduksjonen i norsk og internasjonal sammenheng. Hovedkomiteens medlemmer fikk en flott og informativ omvisning i produksjonslokalene til Ewos, i tillegg til en fantastisk utsikt utover Florø.

VKM ønsker å takke Slakteriet A/S og Ewos for at de tok seg tid til å ta i mot VKMs Hovedkomité og for å ha forberedt gode presentasjoner og interessante omvisninger.

Hovedkomiteens leder presiserte etter besøkene hvor viktig det er at ekspertene i VKM av og til kommer seg ut i felt og ser hvordan ting foregår og fungerer i praksis. Han mente det vil være fornuftig om Hovedkomiteen prøver å få til slike ekskursjoner årlig.

Foredrag om norsk akvakultur – utvikling og status

Ole Torrissen holdt et foredrag for komiteens medlemmer om norsk akvakultur, fra den spede begynnelse til den verdensomfattende industrien den er blitt. Foredraget inspirerte til interessante diskusjoner. Det var nyttig for Hovedkomiteen å bli oppdatert på dette feltet.

Ny saker til behandling i VKM

Faggruppe 1: risikovurdering av revens dvergbendelorm

Faggruppen har på eget initiativ besluttet å gjøre en risikovurdering av revens dvergbendelorm *Echinococcus multilocularis*. Bakgrunnen for dette er at mens Skandinavia (med unntak av Svalbard) tidligere ble ansett som fri for denne parasitten, er den nå påvist hos en rødrev skutt ved Uddevalla på vestkysten av Sverige. Senere er den også blitt påvist i en rev i Södermanland lenger øst i Sverige. Det er derfor en aktuell risiko for at den nå kan spre seg til Norge.

Echinococcus multilocularis er en parasitt med en livscyklus som krever to verter; en definitivt vert, vanligvis en canidae (rev, hund, ulv) og en mellomvert, vanligvis en gnager, men som en sjelden gang også kan være menneske. Humane infeksjoner er sjeldne, men svært alvorlige og opptrer etter lang inkubasjonstid (ofte 5-15 år) med symptomer – og prognose - svarende nærmest til leverkreft. Ubehandlet er infeksjonen dødelig, og en eventuell behandling (kostbar!) må vedvare over lang tid, eventuelt være livsvarig.

Echinococcus multilocularis er endemisk i store deler av sentral-Europa. Insidensen her ser ut til å øke samtidig som den også sprer seg nordover. Den vurderes derfor mange steder som å være en ”emerging infection”.

Faggruppen har nedsatt en *ad hoc*-gruppe som skal utarbeide en vurdering av risikoen for at parasitten blir introdusert i Norge. Vurderingen ventes avsluttet innen utgangen av 2011.

Faggruppe 4: risikovurdering av vitamin A

Mattilsynet har bedt VKM om en risikovurdering av vitamin A (retinol og retinyl estere) i kosmetiske produkter. Bakgrunnen for oppdraget er at endringer i Legemiddelverkets praksis vedrørende klassifisering av legemidler gjør at det, ifølge Mattilsynet, er nødvendig å se nærmere på bruken av farmakologisk aktive stoffer i næringsmidler og kosmetikk.

Vitamin A (retinol og retinyl estere) benyttes i en rekke kosmetikk- og kroppspeieprodukter, for eksempel antirynkekremer og andre hudkremer ment for å gi huden et yngre utseende. Også produkter som markedsføres som spesielt egnet for å gjøre huden myk og smidig hos barn kan inneholde vitamin A.

For høyt inntak av vitamin A har vært satt i sammenheng med økt risiko for hypervitaminose A, retinolinduserte fødselsskader og osteoporose. I tillegg har det blitt diskutert om hyppig bruk av kosmetiske produkter med ingrediensene retinol og retinyl estere kan forårsake langtidseffekter i huden. Det knytter seg også usikkerhet til om disse stoffene kan forsterke virkningen av UV-lys, slik at det kan dannes skadelige forbindelser (fototoksisitet).

Det er nedsatt en *ad hoc*-gruppe som skal lage et utkast til risikovurdering for Faggruppe 4.

Faggruppe 7: risikogruppering av aminosyrer i næringsmidler

Mattilsynet ber VKM om å gjøre en risikogruppering av aminosyrer i forhold til hvor stor potensiell risiko det er forbundet med dem.

Mattilsynet ønsker at aminosyrene grupperes i gruppene høy, moderat og lav risiko. Mattilsynet vil, når risikogrupperingen foreligger, vurdere å be VKM om ordinære risikovurderinger av, i første omgang, de aminosyrene det er forbundet høyest risiko med.

Bakgrunnen for oppdraget er at det etter omleggingen av legemiddelforvaltningen i 2009 ikke lenger er forbudt å tilsette aminosyrer eller andre stoffer med fysiologisk eller farmakologisk effekt i kosttilskudd og andre næringsmidler. Dermed er det forsvunnet en barriere mot omsetning av produkter som er tilsatt aminosyrer, og som potensielt kan være helseskadelige.

Tilsetning av aminosyrer til næringsmidler er regulert nasjonalt i flere EU-land. Mattilsynet vurderer nå om det er behov for å etablere regler i Norge for bruk av aminosyrer og andre stoffer med fysiologisk eller farmakologisk effekt i kosttilskudd og andre næringsmidler.

Faggruppe 9: fem forløpige bestillinger på forskjellige planteskadegjørereRisiko ved import av løvtreflis fra Nord-Amerika til pelletsproduksjon i Norge.

Mattilsynet ber VKM om en beskrivelse av hvilke arter av karanteneskadegjørere som kan komme til Norge via importert flis eller andre råvarer av løvtre som importeres for oppflising i Norge.

Mattilsynet ønsker videre at VKM vurderer hvilke av artene som vil kunne etablere og spre seg under norske forhold, og hvilke som har potensial til å kunne representere en fare for norsk skog og miljø.

Bakgrunnen for oppdraget er at Mattilsynet har behov for en vurdering av hvilken risiko import av flis til bruk i pelletsproduksjon representerer med tanke på å iverksette permanente tiltak for å hindre introduksjon og spredning av listede karanteneskadegjørere og andre potensielle karanteneskadegjørere som representerer en fare for norsk skog og miljø.

Risikovurdering av *Candidatus phytoplasma mali* (heksekost på eple). Mattilsynet ber VKM om en risikovurdering av skadegjøreren *Candidatus phytoplasma mali* som forårsaker sykdommen heksekost på eple.

Angrep av heksekost på eple gir symptomer på skudd, blad, frukt og røtter. Den alvorligste konsekvensen er at eplene blir små og smakløse, slik at salgbar avling reduseres. Sykdommen spres ved bruk av infisert formeringsmateriale (podekvist, grunnstamme), ved bladsugende insekter og ved at røtter på nabotrær vokser sammen (naturlig rotpodning).

Candidatus phytoplasma mali er påvist i flere land i Europa, og sykdommen blir regnet som svært alvorlig for epleproduksjonen i de sørlige områder. Sesongen 2010 registrerte Mattilsynet en markant økning i antall påvisninger av *Candidatus Phytoplasma mali* i Norge. Mattilsynet ønsker nå derfor å vurdere gjeldende forvaltningspraksis.

Vurdering av *Anoplophora glabripennis*. Mattilsynet ber VKM om å vurdere potensialet for innførsel, etablering og skade av planteskadegjøreren *Anoplophora glabripennis* i Norge.

Anoplophora glabripennis er rapportert som en planteskadegjører på flere arter av løvtrær, bl.a. lønn. *Anoplophora glabripennis* er utbredt i Asia og er introdusert til USA. Det antas at treemballasje kan ha vært innførselsveien til USA. Også i Europa er det gjort flere funn av *Anoplophora glabripennis* i treemballasje brukt i forbindelse med importerte varesendinger. Det har også vært rapportert enkelte utbrudd som er under bekjemping i en del europeiske land.

Vurdering av *Anoplophora chinensis*. Mattilsynet ber VKM om å vurdere potensialet for innførsel, etablering og skade av planteskadegjøreren *Anoplophora chinensis* i Norge.

Mattilsynet ønsker også en vurdering av hvor effektive aktuelle plantesanitære tiltak rettet mot de viktigste potensielle innførselsveiene for denne arten er. Mattilsynet vil benytte VKMs vurdering som grunnlag for å vurdere om *Anoplophora chinensis* bør reguleres som en karanteneskadegjører i Norge og om spesifikke plantesanitære tiltak bør innføres for å hindre introduksjon av denne planteskadegjøreren.

Anoplophora chinensis er rapportert som en planteskadegjører på en rekke arter av løvtrær og den er utbredt i Asia. I Europa har den flere ganger vært påvist i forbindelse med import av løvtrær (spesielt lønn) fra Kina og Japan. I noen europeiske land har det også vært lokale utbrudd de siste årene. Arten er ikke kjent å forekomme i Norge og er så langt ikke påvist i forbindelse med importsendinger.

Vurdering av *Agrilus planipennis*. Mattilsynet ber VKM om å vurdere potensialet for innførsel, etablering og skade av planteskadegjøreren *Agrilus planipennis* i Norge. Mattilsynet ønsker også en vurdering av hvor effektive aktuelle plantesanitære tiltak rettet mot de viktigste potensielle innførselsveiene for denne arten er.

Mattilsynet vil benytte VKMs vurdering som grunnlag for å vurdere om *Agrilus planipennis* bør reguleres som en karanteneskadegjører i Norge og om spesifikke plantesanitære tiltak bør innføres for å hindre introduksjon av denne planteskadegjøreren.

Agrilus planipennis finnes utbredt i Asia og er introdusert til USA og Canada. Det har vært antatt at smittet treemballasje kan ha vært innførselsveien til USA/Canada. I Europa er arten kun rapportert fra Russland (der det er utbrudd i Moskva-området).

Strategi for sosiale medier

Hovedkomiteen vedtok i forbindelse med behandlingen av VKMs kommunikasjonsstrategi for 2010-2013 at VKM skal utarbeide en strategi for sosiale medier. Hovedkomiteen ba en arbeidsgruppe om å legge frem et utkast til strategi. I mars 2010 vedtok Hovedkomiteen arbeidsgruppens forslag til foreløpig strategi for sosiale medier.

Basert på den foreløpige strategien har VKMs kommunikasjonsrådgiver med bistand fra kommunikasjonsbyrået Apeland Informasjon utarbeidet en endelig strategi for sosiale medier i VKM 2011-2013. I forkant av møtet var følgende dokumenter sendt ut:

1. Forslag til strategi for bruk av sosiale medier 2011-2013 (11/008-1)

2. Forslag fra sekretariatet til rutiner for håndtering av mediehenveler i VKM (11/008-2)

I sin behandling av saken ble Hovedkomiteen spesielt bedt om å vurdere følgende spørsmål:

- Er målsetningen med strategien fornuftig?
- Er målgruppene de rette?
- Hva mener Hovedkomiteen om valg av kanaler? Er disse de rette til å oppnå målsetningene med strategien?
- Er Hovedkomiteen enig i tiltakene som foreslås?
- Har Hovedkomiteen kommentarer til organisering av arbeidet?
- Er retningslinjene bruk av sosiale medier forståelige?
- Er retningslinjene dekkende?

På møtet la VKMs kommunikasjonsrådgiver, Astrid Bjerkås, frem forslag til strategi for bruk av sosiale medier og rutiner. I tillegg gjennomgikk hun ulike sosiale mediers fordeler og ulemper, samt betraktninger på hvordan VKM best kan benytte disse til å formidle VKMs budskap.

Vedtak:

Hovedkomiteen vedtok forslag til strategi for bruk av sosiale medier. Hovedkomiteen ba om å bli orientert om VKMs arbeid i sosiale medier om et år.

Dag 2

1 Velkommen, fravær, habilitet og godgjøring

Leder av Hovedkomiteen, Jan Alexander, ønsket velkommen til dag to av møtet. Han åpnet møte med å takke Ole Torrissen for at han hadde planlagt og gjennomført en meget faglig interessant ekskursjon for Hovedkomiteen dagen før.

Ingen medlemmer erklærte seg inhabile til sakene som skulle behandles på møtet.

2 Godkjenning av møteinnkallelse og dagsorden

Dagsorden og møteinnkallelse ble godkjent. Protokollen fra forrige møte ble ikke gjennomgått.

3 Saker som skal behandles på møtet

Helhetsvurdering av økologisk produksjon og økologisk produsert mat

Mattilsynet har i sitt utkast til bestilling om økologisk mat/produksjon skissert åtte spørsmål som de ønsker svar på. Mattilsynet erkjenner at dette er et omfattende tema og de har derfor bedt VKM om først å besvare bestillingens to første spørsmål..

I løpet av mai måned har bestillingen vært til høring og kommentering blant alle faggrupelederne i VKM og det har kommet inn mange fine innspill. De fleste påpeker at

dette er et interessant tema og derfor en problemstilling som VKM bør se på. Samtidig kom det frem at det kan bli vanskelig å finne litteratur og data som kan besvare spørsmålene fullt ut.

Sekretariatet i VKM har også diskutert problemstillingen, og et innspill er at det er viktig at bestillingen blir så konkret som mulig slik at endelig oppdrag avgrenses til noe som VKM klarer å svare på innen rimelig tid.

På møtet diskuterte Hovedkomiteens medlemmer bestillingsutkastet og mulige måter å løse oppgaven på.

Vedtak:

Hovedkomiteen nedsatte en liten arbeidsgruppe med medlemmer fra de fleste av de involverte faggruppene og sekretariatet for å gjøre ferdig innspillene fra VKM på Mattilsynets bestilling. Mattilsynet vil bli invitert til å delta i dette arbeidet.

Sekretariatet fikk i oppgave å:

- utarbeide en oversikt over hvilke data som må fremskaffes/hvilke som finnes, inkludert kommentarer til hva som må være norske/hva kan brukes av internasjonale data.
- skaffe oversikt over hva som finnes av internasjonale rapporter, risikovurderinger etc innefor temaet økologisk/konvensjonell mat.

Marine oljer - del 1 (08/504)

Ad hoc-gruppen for marine oljer del 1 har jobbet mye siden forrige møte for å utarbeide et forslag til uttalelse av marine oljer, del 1, vurdering av nedbrytnings- og oksidasjonsprodukter i marine oljer. Et tidlig utkast ble fremlagt Hovedkomiteens medlemmer på møtet i desember i fjor, og kommentarer fra dette møtet er innarbeidet i den grad det har latt seg gjøre. Rapportutkastet som nå foreligger har vært til gjennomgang i Faggruppe 5 og 6.

På møtet presenterte *ad hoc*-gruppe leder, Marit Aursand utkast til vurdering.

Hovedkomiteens medlemmer diskuterte rapportutkastet på møtet.

Vedtak:

Sekretariatet skal i samarbeid med *ad hoc*-gruppen innarbeide innspill og kommentarer fra Hovedkomiteen, spesielt innspill til kapitlene som omtaler risikovurdering og konklusjoner. Disse kapitlene, samt forslag til sammendrag, skal sendes på elektronisk godkjenning til Hovedkomiteens medlemmer. Planen er å publisere vurderingen innen 1. oktober 2011.

Vurdering av marine oljer del 2 (08/707)

Vurderingen av n-3 fettsyrer ble gjennomgått nøye på det forrige møtet i Hovedkomiteen, og rapportens konklusjoner ble i etterkant av møtet revidert. På møtet kom det også flere kommentarer på struktur, og ønsker om klargjøring og presiseringer.

Det ble besluttet at sekretariatet i samarbeid med noen av Hovedkomiteens medlemmer skulle utarbeide et nytt utkast til vurdering før Hovedkomiteens møte i Florø.

Hovedkomiteens medlemmer diskuterte det fremlagte reviderte utkastet til vurdering av n-3 fettsyrer på møtet.

Vedtak:

Hovedkomiteen vedtok forslag til vurdering med de endringer som kom frem på møtet. Vurderingen kan da klargjøres for publisering før sommerferien.

4 Eventuelt

Ingen saker under eventuelt.

5 Nye møtedatoer

Møtedatoer for 2011:

- **20. september** (møte i Hovedkomiteen og seminar om dyrevelferd)
- **17. november**